

Minder melk komt ten goede aan kwaliteit ervan

OPINIE

Door Wiebe Tromp

Nederland is klein. Er wordt aan alle kanten bekibbeld op grond en agrarisch gebied. Daarnaast ontstaat een tekort aan nutriënten, nodig voor onze gezondheid en die van ons vee als 'producent' van humane voeding. Het zou daarom logischer zijn om als overheid en boer samen te werken om die grond beter in te zetten voor onze voedselproductie. Onderdeel daarvan is extensief boeren op een rijke, diverse bodem.

Een oplossing ontstaat niet als de strijd stopt, maar als deze anders wordt gevoerd, las ik ergens. 'Anders voeren' pik ik er even uit. Mijn grote interesse is voeding. Mijn meeste tijd steek ik in mijn onderneming: Tromp premixen en mineralenmengsels. Toen ik in 2003 als derde generatie het stokje overnam in ons familiebedrijf, was mijn adagium dat Tromp overbodig zou moeten zijn: dan immers haalt het vee volwaardige voeding uit de natuur, met alle nutriënten erin, en hoeven we minder toe te voegen. Dan pas zijn melk- en vleesproducten echt volwaardige producten en hebben mensen ook minder voedingssupplementen nodig.

Een utopie? Het is belangrijk voor boerenbedrijven om te sturen op rendement. Aan de andere kant is het makkelijker gezegd dan gedaan om over te stappen van monoculturen naar een rijk bodemleven waarin al veel nutriënten aanwezig zijn. Meer in balans met de natuur leidt wellicht tot minder koeien, en per koe tot minder output. Daar staat tegenover dat hoe rijker/diverser de bodem is, des te langer en gezonder een koe kan leven. Dat scheelt medische en bijvoerkosten. Nog afgezien van het feit dat koeien ook functioneel zijn omdat ze onze restproducten opeten.

Een dringende reden om te veranderen zijn de komende tekorten aan mineralen die momenteel nodig zijn

In de toekomst ontstaat gebrek aan bepaalde nutriënten. Je kunt heel precies sturen op hoeveelheden, maar uiteindelijk moeten we naar een andere balans. Die kan uitkomen op minder koeien of minder productie per koe. Dat zegt Wiebe Tromp, producent van mineralenmengsels en voedingsmiddelentechnoloog.

voor een uitgebalanceerde diervoeding. Voer bestaat uit energierijke grondstoffen zoals mais en soja. Dit voer zorgt voor een grote melkproductie, maar ook voor meer uitstoot van methaan, ammoniak en stikstof. Ook raakt de maag er sneller van overstuurd, zodat je ter compensatie bijvoorbeeld een gistproduct moet toevoegen. Kortom, je koopt energierijk voer met minder nutriënten uit het buitenland, dat je vervolgens moet aanvullen met premixen.

Echter, grondstoffen zoals fosfaten raken op; stoffen als selenium, koper en kobalt zijn lastig om te winnen, onder meer door geopolitieke problematiek. We kunnen nog zorgvuldiger omgaan met grondstoffen

en meer in eigen land verbouwen, en zo meer richting kringloop sturen.

Minder en beter

Hoe lastig het ook is om dit proces in gang te zetten, we zullen met minder en betere producten uit moeten komen. Als premixbedrijf ervaren we net zo goed een tweestrijd tussen brood op de plank, versus een onzekere toekomst waarin we durven te minderen en te verbeteren.

Eenzijds wil ik elke boer ondersteunen en leveren wat er nu nodig is. Anderzijds hoop ik dat boeren hun kennis en ervaring meer kunnen gaan inzetten om beter met de natuur samen te werken. En dat bij de consument het besef doordringt dat wat minder melk ten goede komt aan de kwaliteit ervan. Tromp is erop gericht om 'op maat' te leveren, snel te reageren, analyses te maken en op micro-basis bij te sturen. Waar mogelijk werken we met natuurlijke producten als Acidbuf, Keltisch zeezout, oregano et cetera. En hoe spannend ook, als we gezamenlijk de strijd anders kunnen voeren en zo het behoud van de sector en de natuur kunnen winnen, ga ik ervoor.

❑ **Wiebe Tromp is producent van mineralenmengsels en voedingsmiddelentechnoloog.**

Mineralenmengsel voor de koeien. De komende tekorten aan mineralen die nodig zijn voor een uitgebalanceerde diervoeding, zijn een stimulans om over te stappen op anders voeren, stelt Wiebe Tromp.

Adema ervaart: woordkeus doet ertoe

Door Mariska Vermaas

BESCHOUWING

Woorden doen ertoe. Dat heeft landbouwminister Piet Adema sinds zijn aantreden vier maanden geleden wel ervaren. De Tweede Kamer neemt de controlerende taak zeer hoog op, met name de oppositie dwingt Adema zijn woorden op een goudschaaltje te wegen. Een lastige opgave voor een minister, die zeker op boerenbijeenkomsten het liefst uit de losse pols spreekt.

Terwijl de minister tijdens debatten vaak erg lang de tijd neemt om zijn beantwoording voor te bereiden en wellicht ook om zijn woordkeuze af te stemmen, kan dat tijdens boerenavonden niet. En dus werd de uitleg die Adema op een boerenbijeenkomst gaf over het convenant dierwaardige veehouderij onderwerp van gesprek tijdens het wekelijkse vraagenuur in Den Haag. Partij voor de Dieren wilde opheldering waarom de minister tegen boeren zegt dat het convenant bedoeld is om de aanpassingen van de Wet Dieren te nuanceren. Want dat is precies tegen het zere been van Leonie Vestering, die zich mateloos ergert aan het feit dat de door haar voorstel aangepaste wet nog niet in werking is getreden. PvdA vindt dat Adema buiten Den Haag iets anders zegt dan in de Haagse politieke arena en Groen-

Nu minister Adema een gele kaart aan zijn broek heeft, lijkt de oppositie zijn woorden nog zwaarder te wegen. En niet alleen in de Kamer.

Links verwijt Adema zelfs vriendjes te willen worden met de boeren.

De woorden van Adema worden zwaar gewogen. Dat is logisch, want de minister verspreekt zich wel eens. Een landbouwminister die in Brussel zegt dat de bindende doelen voor het stikstofbeleid en de fundamentele transitie van het landelijk gebied zijn gesteld op 2035, in plaats van 2030 zoals afgesproken in het regeerakkoord, is op zijn zachtst gezegd niet zo handig. Zeggen dat er geen problemen zijn met het mestbeleid in Brussel, terwijl er in je tas een brief zit van de Eurocommissaris dat je plannen voor uitstel teruggedraaid moeten worden, dragen ook zeker niet bij aan het vertrouwen. Hij moest het met een motie van wantrouwen bekopen, die met steun van PVV, SP, JA21, FvD, Groep van Haga en BBB door een kwart van de Kamer werd gesteund. Niet zozeer de fout zelf,

maar het verkeerd informeren van de Kamer was voor sommige partijen de reden dat ze de motie steunden.

Adema nam de kritiek merkbaar ter harte. Tijdens het debat in de Tweede Kamer en in een Kamerbrief over diergezondheid zette hij meermaals fouten recht: het aantal bedrijven dat vanwege vogelgriep geruimd was, klopte niet zoals het in een brief stond, en ook het aantal runderen dat in verband met de vondst van BSE moet worden afgevoerd, zette hij recht waarbij hij openlijk door het stof ging.

Maar het spreekwoord vertrouwen komt te voet en gaat te paard, blijkt ook te gelden in de Kamer. De minister ligt merkbaar onder het vergrootglas. Dat Adema – onder de moeilijke omstandigheden waarin de sector zich bevindt – best goed ligt onder boeren, lijkt de linkse oppositie zorgen te baren. Volgens Adema onterecht: hij wil geen vrienden worden met de boeren, maar als landbouwminister samen met de boeren op zoek naar perspectief voor de toekomst. Dat dit geen eenvoudige opgave is, is duidelijk. De kaders zijn straks en de ruimte is beperkt. Het is niet voor niets dat zijn voorganger er verder voor bedankte.

Maar door de kritische opstelling van de Kamer lijkt de speelruimte steeds een beetje kleiner te worden.

COLUMN

Wouter van der Weijden

Voedselzekerheid Afrika

Het gaat slecht met de voedselzekerheid in Afrika. De 'Hoorn' kent al enkele jaren extreme droogte. En alle Afrikaanse landen lijden sinds 2021 onder de gestegen voedselprijzen op de wereldmarkt, versterkt door de Russische inval in Oekraïne. Daarom spraken Afrikaanse regeringsleiders in januari af om zich in te zetten voor meer zelfvoorziening en voedselsovereiniteit.

De zelfvoorziening gaat al decennialang achteruit door twee oorzaken: de bevolking groeide sneller, maar de landbouwproductie juist trager dan elders in de wereld. De natuurlijke bodemvruchtbaarheid is in Afrika relatief laag en veel bodems zijn verarmd door uitputting van organische stof en nutriënten. De productiegroei die nog wel plaatsvond, kwam meer door uitbreiding van het landbouwareaal dan door verhoging van de productie per hectare.

Toch is er ook goed nieuws: de Afrikaanse landbouw heeft een enorm groeipotentieel – op termijn is minstens een verdubbeling mogelijk. Dat vergt bodemverbetering,

verstandig gebruik van kunstmest, en verbeterd zaai- en pootgoed. Bijkomend voordeel van kunstmest: extra gewasresten die de bodem kunnen verrijken met meer organische stof.

Probleem: het gebruik van kunstmest wordt belemmerd door de gestegen prijzen en doordat het wegnemen in grote delen van het platteland slecht

Afrika is steeds minder zelfvoorzienend in voedsel. Hoe riskant dat is, bleek pijnlijk door de oorlog in Oekraïne.

is ontwikkeld en onderhouden. Daardoor hebben veel boer(inn)en amper toegang tot zowel toeleverings- als afzetmarkten. Omgekeerd kan verbetering van het wegnemen leiden tot meer input, productie en afzet. Wat ook kan helpen, zijn lagere geboortecijfers. De meeste landbouwbedrijven zijn te klein om economisch levensvatbaar te zijn. En als de boer overlijdt, erven zijn kinderen vaak het land. Gevolg: funeste fragmentatie. Alleen al om die reden zijn lagere geboortecijfers gewenst. Dat kan onder meer worden bereikt door een langere leerplicht, ook voor meisjes.

Hier liggen kansen voor Nederland en de EU om bij te dragen aan de zelfvoorziening van Afrika: ondersteun langer onderwijs en een beter wegnemen. Dat betekent minder exportkansen voor producten als tarwe, zuivel en uien, maar meer voor kennis, zaai- en pootgoed. Per saldo niet bij voorbaat slecht voor agrarisch Nederland.

Wouter van der Weijden,
Stichting Centrum voor
Landbouw en Milieu

De redactie nodigt u uit te reageren op onderwerpen die u bezighouden. Opinies en brieven kunt u mailen naar redactie@boerderij.nl. Tips: 0314 35 81 00. De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten of niet te plaatsen.

Marktprijzen Food&Agribusiness

Altijd de laatste prijsmutaties
in één oogopslag

Ga naar www.foodagribusiness.nl/markt